

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Факультет цивільного захисту

Кафедра наглядово-профілактичної діяльності

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ РАДІАЦІЙНОГО, ХІМІЧНОГО ТА БІОЛОГІЧНОГО ЗАХИСТУ

(назва навчальної дисципліни)

професійна обов'язкова

(обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова)

за освітньо-професійною програмою «Радіаційний та біологічний захист»

назва освітньої програми

підготовки магістра

найменування освітнього ступеня

у галузі знань 16 «Хімічна інженерія»

код та найменування галузі знань

за спеціальністю 161 «Хімічні технології та інженерія»

код та найменування спеціальності

мова навчання українська

Рекомендовано кафедрою наглядово-профілактичної діяльності на

(назва кафедри)

2021- 2022 навчальний рік

Протокол від «25» серпня 2021 року

№ 1

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної дисципліни «Радіаційний та біологічний захист»

(назва навчальної дисципліни)

2021 рік

Загальна інформація про дисципліну

Анотація дисципліни

В діяльності спеціалістів Державної служби України з надзвичайних ситуацій дуже важливим є вивчення нормативно-правових актів, що регламентують правовідносини у сфері забезпечення радіаційного, хімічного та біологічного захисту та встановлюють адміністративну, кримінальну, цивільно-правову відповідальність за порушення вимог забезпечення радіаційної, хімічної, біологічної безпеки підприємств, установ, організацій, населених пунктів та окремих громадян. Вивчення цієї дисципліни дозволить самостійно набувати і використовувати в практичній діяльності нові знання і уміння, поглиблювати свій правовий світогляд; аналізувати й систематизувати інформацію правового змісту, користуватися зразками юридичних документів; аналізувати ситуацію, пов'язану із вчиненням посадовими особами та громадянами адміністративних правопорушень у галузі радіаційного та хімічного захисту, правильно кваліфікувати діяння за Кодексом України про адміністративні правопорушення; ставити питання про притягнення до цивільно-правової відповідальності за збитки, спричинені правопорушеннями у сфері радіаційного та хімічного захисту; надавати допомогу в якості спеціаліста правоохоронним органам при здійсненні процесуальних дій в процесі розслідування злочинів у сфері радіаційного та хімічного захисту.

Інформація про науково-педагогічного(них) працівника(ів):

Загальна інформація	Луценко Тетяна Олексіївна, старший викладач кафедри наглядово-профілактичної діяльності
Контактна інформація	м. Харків, вул. Баварська, 7, кабінет № 109.
E-mail	lutsenkota13@gmail.com
Наукові інтереси*	підвищення рівня правосвідомості та правової культури майбутніх фахівців служби цивільного захисту
Професійні здібності*	професійні знання і значний досвід роботи в викладанні правових дисциплін
Наукова діяльність за освітнім компонентом	Профіль у Google Scholar https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=ZFB3rugAAAAJ Профіль у ORCID https://orcid.org/0000-0001-7373-4548

Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щосередини з 15.00 до 16.00 в кабінеті № 113. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

Мета: формування у майбутніх фахівців необхідного в їхній подальшій професійній діяльності рівня знань та умінь з питань правового регулювання забезпечення безпеки в сфері радіаційного, хімічного та біологічного захисту; структури і повноважень Державної служби України з надзвичайних ситуацій в цій

галузі; порушення та розгляду справ про адміністративне правопорушення відповідно до статей Кодексу України про адміністративні правопорушення, що встановлюють відповідальність за невиконання вимог у сфері радіаційного, хімічного та біологічного захисту; підстави та порядок притягнення до кримінальної та цивільно-правової відповідальності за правопорушення у галузі радіаційного, хімічного та біологічного захисту; міжнародне співробітництво та норми міжнародного права з цього питання.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти
	очна (денна)
Статус дисципліни	цикл професійної (обов'язкової) підготовки
Рік підготовки	2021-2022
Семестр	1-й
Обсяг дисципліни:	
- в кредитах ЄКТС	4
- кількість модулів	2
- загальна кількість годин	120
Розподіл часу за навчальним планом:	
- лекції (годин)	28
- практичні заняття (годин)	4
- семінарські заняття (годин)	28
- лабораторні заняття (годин)	0
- курсовий проект (робота) (годин)	0
- інші види занять (годин)	0
- самостійна робота (годин)	60
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	0
- підсумковий контроль (диференційний залік, екзамен)	Екзамен

Передумови для вивчення дисципліни.

Навчальна дисципліна «Правове регулювання діяльності у сфері радіаційного, хімічного та біологічного захисту» викладається в 1-му семестрі відповідно до навчального плану, тому додаткових вимог до базових дисциплін не встановлюється.

Міждисциплінарні зв'язки вивчення курсу ґрунтуються на знаннях, отриманих з попередньо вивчених дисциплін.

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньо-професійної програми «Радіаційний та біологічний захист» для підготовки магістра в галузі знань 16 «Хімічна біоінженерія» спеціальністю 161 «Хімічні технології та інженерія» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання		ПРН
Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення і презентації результатів професійної діяльності, досліджень та проектів.		ПР5
Проводити розрахунки для оцінювання можливостей виникнення і розвитку надзвичайних ситуацій техногенного характеру за участю небезпечних речовин та матеріалів радіаційного, хімічного та		ПР15

біологічного походження.		
Дисциплінарні результати навчання		<i>аббревіатура</i>
Використовувати законодавчі та нормативно-правові акти з питань цивільного захисту, діяти згідно вимог наказів, положень, розпоряджень, інструкцій, інших керівних документів		
- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:		
Програмні компетентності (загальні та професійні)		ЗК, ПК
Здатність використовувати сучасне спеціальне наукове обладнання та програмне забезпечення при проведенні експериментальних досліджень і здійсненні дослідно-конструкторських розробок у сфері хімічних технологій та інженерії.		К7.
Здатність до прогнозування та оцінки ризиків на хімічних виробництвах		К8
Очікувані компетентності з дисципліни		<i>аббревіатура</i>
Здатність застосовувати на практиці норми законодавства щодо радіаційного, хімічного та біологічного захисту.		

Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РАДІАЦІЙНОГО, ХІМІЧНОГО ТА БІОЛОГІЧНОГО ЗАХИСТУ.

Тема 1.1. Правове регулювання забезпечення безпеки в надзвичайних ситуаціях

Поняття та види надзвичайних ситуацій. Класифікація надзвичайних ситуацій за характером походження. Класифікація надзвичайних ситуацій залежно за ступенем поширення, розміром людських втрат та матеріальних збитків. Нормативно-правове регулювання забезпечення безпеки в надзвичайних ситуаціях

Тема 1.2. Структура і повноваження Державної служби України з надзвичайних ситуацій при забезпеченні радіаційного, хімічного та біологічного захисту. Організаційно-штатна структура Державної служби України з надзвичайних ситуацій.

Основні завдання і функції Державної служби України з надзвичайних ситуацій у галузі забезпеченні радіаційного, хімічного та біологічного захисту.

Права Державної служби України з надзвичайних ситуацій у галузі забезпеченні радіаційного, хімічного та біологічного захисту

Тема 1.3. Нормативно-правова база щодо регулювання діяльності у сфері радіаційного захисту

Правове забезпечення розроблення та запровадження радіаційного захисту, забезпечення засобами радіаційного захисту. Правове регулювання використання ядерної енергії. Правове регулювання захисту людини від впливу іонізуючого випромінювання.

Тема 1.4. Нормативно-правове регулювання діяльності у сфері хімічного та біологічного захисту

Правове регулювання безпеки у сфері хімічного та біологічного захисту, зокрема, під час попередження виникнення осередків хімічного забруднення, проведення його оцінки, виключення або послаблення впливу аварійно хімічно небезпечних речовин на населення і персонал хімічно небезпечних об'єктів, зменшення масштабів наслідків хімічних аварій

Тема 1.5. Норми міжнародного права та міжнародні організації, що регулюють діяльності у сфері радіаційного, хімічного та біологічного захисту

Прийняття міжнародними організаціями Конвенцій та інших нормативних документів з правил хімічної, біологічної безпеки та радіаційного захисту.

Координація зусиль держав щодо забезпечення ядерної безпеки, насамперед, у

формі МАГАТЕ, МОП, ВООЗ та за участю інших міжнародних організацій.

Проведення спільних досліджень і розробок в галузі хімічної та ядерної безпеки.

Модуль 2. ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО РАДІАЦІЙНИЙ, ХІМІЧНИЙ ТА БІОЛОГІЧНИЙ ЗАХИСТ.

Тема 2.1. Поняття та види юридичної відповідальності

Сутність юридичної відповідальності. Принципи юридичної відповідальності. Функції юридичної відповідальності. Види юридичної відповідальності. Співвідношення юридичної відповідальності з іншими видами державного примусу. Підстави звільнення від юридичної відповідальності

Тема 2.2. Адміністративна відповідальність за порушення законодавства у сфері радіаційного, хімічного та біологічного захисту

Структура та задачі Кодексу України про адміністративні правопорушення. Поняття та ознаки адміністративного правопорушення. Структура складу адміністративного правопорушення. Поняття та ознаки адміністративної відповідальності. Види та характеристика адміністративних стягнень. Порядок накладення адміністративного стягнення. Поняття, принципи та стадії адміністративного процесу. Обставини, що виключають провадження в справі про адміністративне правопорушення. Докази в адміністративному процесі.

Склад адміністративних правопорушень у сфері радіаційного та хімічного захисту, прийняття рішення за цими справами. Органи (посадові особи), уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення у сфері радіаційного, хімічного та біологічного захисту.

Тема 2.3. Кримінальна відповідальність за порушення законодавства у сфері радіаційного, хімічного та біологічного захисту

Кримінальний кодекс України. Ознаки злочину. Класифікація злочинів. Поняття складу злочину, його елементи. Види складу злочину. Об'єкт та об'єктивна сторона злочину. Ознаки суб'єктивної сторони складу злочину. Провина: поняття, форми, види, значення. Мотив та ціль складу злочину: поняття, види, значення. Поняття кримінальної відповідальності. Підстави відповідальності. Покарання і його види, мета покарання. Основні та додаткові покарання. Засади призначення покарання. Обставини, що пом'якшують та обтяжують покарання.

Класифікація злочинів у сфері радіаційного, хімічного та біологічного захисту. Поняття та види кримінальної відповідальності за злочини, що порушують норми радіаційного, хімічного та біологічного захисту.

Тема 2.4. Цивільно-правова відповідальність за порушення законодавства у сфері радіаційного, хімічного та біологічного захисту

Цивільний кодекс України. Особливості, умови та юридичні підстави цивільно-правової відповідальності: майновий характер; стягнення на користь потерпілої сторони; компенсаційна природа, спрямованість на відновлення майнової сфери потерпілого. Функції та класифікація цивільно-правова відповідальності. Порядок визначення та розрахунок збитків. Непереборна сила.

Цивільно-правова відповідальність за порушення законодавства у сфері радіаційного, хімічного та біологічного захисту.

Тема 2.5. Порядок та умови притягнення до відповідальності за порушення законодавства у сфері радіаційного, хімічного та біологічного захисту

Кримінальний процесуальний кодекс України. Цивільний процесуальний кодекс України. Порядок, умови та процесуальні строки притягнення до адміністративної, кримінальної та цивільно-правової відповідальності за порушення законодавства у сфері радіаційного та хімічного захисту. Компетенція та повноваження органів і посадових осіб при притягненні до юридичної відповідальності.

Організації контролю при притягненні до юридичної відповідальності за порушення забезпечення дотримання вимог норм і правил при здійсненні радіаційного, хімічного та біологічного захисту.

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Очна (денна) форма					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські) заняття	лабораторні заняття (інші види занять)	самостійна робота	модульна контрольна робота	
1- й семестр						
Модуль 1. Державне регулювання діяльності у сфері забезпечення радіаційного, хімічного та біологічного захисту.						
Тема 1.1. Правове регулювання забезпечення безпеки в надзвичайних ситуаціях	10	2	2	-	6	
Тема 1.2. Структура і повноваження Державної служби України з надзвичайних ситуацій при забезпеченні радіаційного, хімічного та біологічного захисту.	10	2	2	-	6	
Тема 1.3. Нормативно-правова база щодо регулювання діяльності у сфері радіаційного захисту	10	2	2	-	6	
Тема 1.4. Нормативно-правове регулювання діяльності у сфері хімічного та біологічного	10	2	2	-	6	

захисту						
Тема 1. 5. Норми міжнародного права та міжнародні організації, що регулюють діяльності у сфері радіаційного, хімічного та біологічного захисту	12	2	4	-	6	Модульна контрольна робота 1.
Разом за модулем 1	52	10	12	-	30	
Модуль 2. Юридична відповідальність за порушення законодавства про радіаційний, хімічний та біологічний захист.						
Тема 2.1. Поняття та види юридичної відповідальності	10	2	2	-	6	
Тема 2.2. Адміністративна відповідальність за порушення законодавства у сфері радіаційного, хімічного та біологічного захисту	14	4	4	-	6	
Тема 2.3. Кримінальна відповідальність за порушення законодавства у сфері радіаційного, хімічного та біологічного захисту	14	4	4	-	6	
Тема 2.4. Цивільно-правова відповідальність за порушення законодавства у сфері радіаційного, хімічного та біологічного захисту	14	4	4	-	6	
Тема 2.5. Порядок та умови притягнення до відповідальності за порушення законодавства у сфері	16	4	6	-	6	Модульна контрольна робота 2.

радіаційного, хімічного та біологічного захисту						
Разом за модулем 2	68	18	20	-	30	
Разом	120	28	32	-	60	

Теми семінарських занять очна (денна) форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1.1. Правове регулювання забезпечення безпеки в надзвичайних ситуаціях	2
2.	Тема 1.2. Структура і повноваження Державної служби України з надзвичайних ситуацій при забезпеченні радіаційного, хімічного та біологічного захисту.	2
3.	Тема 1.3. Нормативно-правова база щодо регулювання діяльності у сфері радіаційного захисту	2
4	Тема 1.4. Нормативно-правове регулювання діяльності у сфері хімічного захисту	2
5	Тема 1.5. Норми міжнародного права та міжнародні організації, що регулюють діяльність у сфері радіаційного та хімічного захисту	2
6	Тема 2.1. Поняття та види юридичної відповідальності	2
7	Тема 2.2. Адміністративна відповідальність за порушення законодавства у сфері радіаційного та хімічного захисту	4
8	Тема 2.3. Кримінальна відповідальність за порушення законодавства у сфері радіаційного та хімічного захисту	4
9	Тема 2.4. Цивільно-правова відповідальність за порушення законодавства у сфері радіаційного та хімічного захисту	4
10	Тема 2.5. Порядок та умови притягнення до відповідальності за порушення законодавства у сфері радіаційного та хімічного захисту	4
	Разом	28

Теми практичних занять очна (денна) форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1.	Тема 1.5. Норми міжнародного права та міжнародні організації, що регулюють діяльність у сфері радіаційного та хімічного захисту Модульна контрольна робота 1.	2
2	Тема 2.5. Порядок та умови притягнення до відповідальності за порушення законодавства у сфері радіаційного та хімічного захисту Модульна контрольна робота 2.	2
	Разом	8

Форми та методи навчання і викладання

Вивчення навчальної дисципліни реалізується **в таких формах**: навчальні заняття за видами, консультації, контрольні заходи, самостійна робота.

В навчальній дисципліні використовуються **такі методи навчання і викладання**:

- *методи навчання за джерелами набуття знань*: словесні методи навчання (лекція, семінар, пояснення, бесіда); наочні методи навчання (ілюстрація, демонстрація); практичні методи навчання (практична робота);

- *методи навчання за характером логіки пізнання*: аналітичний; синтетичний; індуктивний; дедуктивний; традуктивний;

- *методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності тих, хто навчається*: проблемний виклад; частково-пошуковий;

- *інноваційні методи навчання*: робота з навчально-методичною літературою та відео метод; навчання з використанням технічних ресурсів; інтерактивні методи; методи організації навчального процесу, що формують соціальні навички;

- *самостійна робота*.

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: накопичувальна бально-рейтингова система, основною метою якої є регулярна й комплексна оцінка результатів навчальної діяльності та сформованості компетентностей.

Передбачаються наступні засоби оцінювання: модульна контрольна робота; реферати, есе; презентації результатів та виступи на наукових заходах.

Оцінювання рівня освітніх досягнень здобувачів за освітніми компонентами, здійснюється за 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України з переведенням в оцінку за рейтинговою шкалою - ЄКТС та в 4-бальну шкалу.

Таблиця відповідності результатів оцінювання знань з навчальної дисципліни за різними шкалами

За 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України	За рейтинговою шкалою (ЄКТС)	За 4-бальною шкалою
90–100	A	відмінно
80–89	B	добре
65–79	C	
55–64	D	задовільно
50–54	E	
35–49	FX	незадовільно
0–34	F	

Критерії оцінювання.

Форми поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль проводиться у формі фронтального та індивідуального опитування, виконання письмових завдань, практичних ситуацій, модульної (контрольної) роботи тощо.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі, проводиться у формі екзамену.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Види навчальних занять	Кількість навчальних занять	Максимальний бал за вид навчального заняття	Сумарна максимальна кількість балів за видами навчальних занять	
I. Поточний контроль				
Модуль 1	лекції	5	1	5
	семінарські заняття	5	4	20
	практичні заняття	1	-	-
	за результатами виконання контрольних (модульних) робіт (модульний контроль)*	1	5	5
Разом за модуль 1			30	
Модуль 2	лекції	9	1	9
	семінарські заняття	9	4	36
	практичні заняття	1	-	-
	за результатами виконання контрольних (модульних) робіт (модульний контроль)*	1	5	5
Разом за модуль 2			50	
Індивідуальна самостійна робота			10	
Разом за поточний контроль			80	
II. Підсумковий контроль (екзамен)			10	
Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи			100	

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ.

Поточний контроль проводиться на лекційному, семінарському та практичному занятті. Він передбачає оцінювання підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на відповідних заняттях та набуття навичок під час виконання відповідних завдань. Використовуються методи фронтального та індивідуального опитування, проведення термінологічних диктантів, виконання письмових завдань, практичних ситуацій, модульної (контрольної) роботи тощо.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на лекційному занятті (оцінюється в діапазоні від 0 до 1 балів):

1 бал – здобувач приймає активну участь в обговоренні теоретичних та практичних питань демонструє здатність самостійного пошуку відповідей, надає правильні відповіді на питання викладача;

0 балів – здобувач не приймає участь в обговоренні питань, не знає відповіді на поставлені питання або побіжно розкриває лише окремі положення..

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на семінарському занятті (оцінюється в діапазоні від 0 до 4 балів):

4 балів – завдання виконане в повному обсязі, відповідь вірна, наведено аргументацію, використовуються професійні терміни, граматично і стилістично без помилок оформлений звітний матеріал;

3 бали – завдання виконане, але обґрунтування відповіді недостатнє, у звіті допущені незначні граматичні чи стилістичні помилки;

2 бали – завдання виконане частково, у звіті допущені незначні граматичні чи стилістичні помилки;

1 бал – завдання виконане частково, у звіті допущені значні граматичні чи стилістичні помилки;

0 балів – завдання не виконане.

Модульна контрольна робота є складовою поточного контролю і здійснюється через написання реферату. Основною метою підготовки реферату є більш глибоке і творче вивчення конкретних питань теорії і практики, що стосуються сфери охорони інтелектуальної власності, опанування методами наукового дослідження.

Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні модульних робіт (оцінюється в діапазоні від 0 до 5 балів):

5 балів – в повній мірі розкрито тематику модульної роботи з відображенням власної позиції автора та з дотриманням всіх вимог до виконання; проблема, яка розглядається, викладена повно, послідовно, логічно, з творчим підходом;

3- 4 бали – тема модульної роботи викладена досить повно, є певні недоліки у логіці викладу; взагалі відповідає вимогам до оформлення, але містить певні помилки;

1-2 бали – обсяг модульної роботи є недостатнім для викладення обраної проблеми, і тому проблема розглядається поверхово;

0 балів – тема модульної роботи нерозкрита.

Модуль 1. Державне регулювання діяльності у сфері забезпечення радіаційного, хімічного та біологічного захисту.

теми для рефератів:

1. Основні способи та заходи щодо захисту населення в надзвичайних ситуаціях
2. Інформація та оповіщення у надзвичайних ситуаціях
3. Шляхи і способи оповіщення у надзвичайних ситуаціях
4. Заходи протирадіаційного і протихімічного захисту
5. Режими радіаційного захисту населення
6. Захист населення при радіоактивному забрудненні та зараженні
7. Захист населення при хімічному зараженні
8. Нормативно-правова база щодо правового регулювання забезпечення безпеки в надзвичайних ситуаціях, викликаних недотриманням вимог радіаційного та хімічного захисту;
9. Організаційно-штатна структура Державної служби України з надзвичайних ситуацій
10. Основні повноваження Державної служби України з надзвичайних ситуацій в галузі радіаційної та хімічної безпеки;
11. Порядок здійснення державного контролю за дотриманням законності у сфері радіаційного та хімічного захисту;
12. Порядок взаємодії з компетентними міжнародними організаціями та установами з питань забезпечення радіаційного та хімічного захисту.
13. Поняття та види надзвичайних ситуацій.
14. Класифікація надзвичайних ситуацій за характером походження.
15. Класифікація надзвичайних ситуацій за ступенем поширення, розміром людських втрат та матеріальних збитків.

16. Нормативно-правове регулювання забезпечення безпеки в надзвичайних ситуаціях
17. Основні завдання Державної служби України з надзвичайних ситуацій у галузі забезпеченні радіаційного, хімічного та біологічного захисту.
18. Основні функції Державної служби України з надзвичайних ситуацій у галузі забезпеченні радіаційного, хімічного та біологічного захисту
19. Права Державної служби України з надзвичайних ситуацій у галузі забезпеченні радіаційного, хімічного та біологічного захисту.
20. Обов'язки Державної служби України з надзвичайних ситуацій у галузі забезпеченні радіаційного, хімічного та біологічного захисту.
21. Правове забезпечення розроблення та запровадження радіаційного захисту, забезпечення засобами радіаційного захисту.
22. Правове регулювання використання ядерної енергії.
23. Правове регулювання захисту людини від впливу іонізуючого випромінювання.
24. Правове регулювання безпеки у сфері хімічного та біологічного захисту, зокрема, під час попередження виникнення осередків хімічного та біологічного забруднення, проведення його оцінки, виключення або послаблення впливу аварійно хімічно небезпечних речовин на населення і персонал хімічно небезпечних об'єктів, зменшення масштабів наслідків хімічних аварій
25. Прийняття міжнародними організаціями Конвенцій та інших нормативних документів з правил хімічної, біологічної безпеки та радіаційного захисту.
26. Координація зусиль держав щодо забезпечення ядерної безпеки, насамперед, у формі МАГАТЕ, МОП, ВООЗ та за участю інших міжнародних організацій.
27. Проведення спільних досліджень і розробок в галузі хімічної та ядерної безпеки
28. Біологічний захист населення
29. Радіаційна захист населення
30. Хімічний захист населення

***Модуль 2. Юридична відповідальність за порушення законодавства про радіаційний, хімічний та біологічний захист.
теми для рефератів:***

1. Кримінальний процесуальний кодекс України.
2. Цивільний процесуальний кодекс України.
3. Порядок, умови та процесуальні строки притягнення до адміністративної, кримінальної та цивільно-правової відповідальності за порушення законодавства у сфері радіаційного, хімічного та біологічного захисту.
4. Основні положення адміністративного законодавства України.
5. Порядок порушення та розгляду справ про адміністративне правопорушення у галузі радіаційної безпеки.
6. Порядок порушення та розгляду справ про адміністративне правопорушення у галузі хімічної безпеки.
7. Загальні положення кримінального права України.
8. Порядок та умови звернення до судових та інших правоохоронних органів щодо притягнення до кримінальної та цивільно-правової відповідальності за порушення законодавства у сфері радіаційного та хімічного захисту.
9. Функції юридичної відповідальності. Види юридичної відповідальності.
10. Структура та задачі Кодексу України про адміністративні правопорушення.
11. Поняття та ознаки адміністративного правопорушення.
12. Структура складу адміністративного правопорушення. Поняття та ознаки адміністративної відповідальності.
13. Види та характеристика адміністративних стягнень. Порядок накладення адміністративного стягнення.
14. Поняття, принципи та стадії адміністративного процесу.
15. Обставини, що виключають провадження в справі про адміністративне правопорушення.

16. Докази в адміністративному процесі.
17. Склад адміністративних правопорушень у сфері радіаційного, хімічного та біологічного захисту, прийняття рішення за цими справами.
18. Органи (посадові особи), уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення у сфері радіаційного, хімічного та біологічного захисту.
19. Кримінальний кодекс України.
20. Ознаки злочину. Класифікація злочинів.
21. Поняття складу злочину, його елементи.
22. Об'єкт та об'єктивна сторона злочину.
23. Ознаки суб'єктивної сторони складу злочину. Провина: поняття, форми, види, значення. Мотив та ціль складу злочину: поняття, види, значення.
24. Поняття кримінальної відповідальності. Підстави відповідальності.
25. Покарання і його види, мета покарання. Засади призначення покарання. Основні та додаткові покарання.
26. Обставини, що пом'якшують та обтяжують покарання.
27. Класифікація злочинів у сфері радіаційного, хімічного та біологічного захисту.
28. Поняття та види кримінальної відповідальності за злочини, що порушують норми радіаційного, хімічного та біологічного захисту.
29. Цивільний кодекс України. Особливості, умови та юридичні підстави цивільно-правової відповідальності.
30. Цивільно-правова відповідальність за порушення законодавства у сфері радіаційного, хімічного та біологічного захисту.

Індивідуальна самостійна робота є однією з форм роботи здобувача вищої освіти, яка передбачає створення умов для повної реалізації його творчих можливостей, застосування набутих знань на практиці.

Здобувачу вищої освіти необхідно обрати одну з рекомендованих тем та самостійно виконати поглиблене теоретичне дослідження. Результати дослідження оформити у формі реферату або презентації.

Критерії поточного оцінювання знань з підготовленого матеріалу здобувачів на заняттях (оцінюється в діапазоні від 0 до 10 балів):

8 – 10 балів – обрана тема розкрита в повному обсязі, наведено аргументацію, використовуються професійні терміни, граматично і стилістично без помилок оформлений презентаційний матеріал з використанням мультимедійного обладнання;

5 – 7 бали – обрана тема розкрита в повному обсязі з використанням мультимедійного обладнання; але здобувач при викладенні матеріалу допускає незначні фахові чи стилістичні помилки;

3 – 4 бали – обрана тема розкрита в повному обсязі, використовуються професійні терміни, але презентаційний матеріал представлений без застосування мультимедійного обладнання;

1 – 2 бали – завдання виконане поверхово, частково, презентаційний матеріал представлений без застосування мультимедійного обладнання, у звіті допущені значні граматичні чи стилістичні помилки;

0 балів – завдання не виконане.

Викладачем оцінюється понятійний рівень здобувача, логічність та послідовність під час відповіді, самостійність мислення, впевненість в правоті своїх суджень, вміння виділяти головне, вміння встановлювати міжпредметні та внутрішньо предметні зв'язки, вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми, відсоток унікальності та запозичення текстового документу (плагіат), уміння публічно чи письмово представити звітний матеріал.

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань

1. Поняття та види надзвичайних ситуацій.
2. Права Державної служби України з надзвичайних ситуацій у галузі забезпеченні

радіаційного, хімічного та біологічного захисту.

3. Обов'язки Державної служби України з надзвичайних ситуацій у галузі забезпеченні радіаційного, хімічного та біологічного захисту.

4. Правове регулювання використання ядерної енергії.
5. Правове регулювання захисту людини від впливу іонізуючого випромінювання.
6. Правове регулювання безпеки у сфері хімічного та біологічного захисту, зокрема, під час попередження виникнення осередків хімічного та біологічного забруднення, проведення його оцінки, виключення або послаблення впливу аварійно хімічно небезпечних речовин на населення і персонал хімічно небезпечних об'єктів, зменшення масштабів наслідків хімічних аварій
7. Сутність юридичної відповідальності та види юридичної відповідальності.
8. Структура та задачі Кодексу України про адміністративні правопорушення.
9. Поняття та ознаки адміністративного правопорушення.
10. Види та характеристика адміністративних стягнень.
11. Склад адміністративних правопорушень у сфері радіаційного, хімічного та біологічного захисту, прийняття рішення за цими справами.
12. Органи (посадові особи), уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення у сфері радіаційного, хімічного та біологічного захисту.
13. Кримінальний кодекс України.
14. Поняття складу злочину, його елементи.
15. Покарання і його види, мета покарання.
16. Обставини, що пом'якшують та обтяжують покарання.
17. Поняття та види кримінальної відповідальності за злочини, що порушують норми радіаційного, хімічного та біологічного захисту.
18. Цивільний кодекс України.
19. Особливості, умови та юридичні підстави цивільно-правової відповідальності: майновий характер; стягнення на користь потерпілої сторони; компенсаційна природа, спрямованість на відновлення майнової сфери потерпілого.
20. Цивільно-правова відповідальність за порушення законодавства у сфері радіаційного, хімічного та біологічного захисту.

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі, проводиться у формі екзамену.

Критерії оцінювання знань здобувачів на екзамені (оцінюється від 0 до 10 балів):

10 балів – в повному обсязі здобувач володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкрив зміст теоретичного питання, правильно розв'язав усі задачі з повним дотриманням вимог до виконання;

8 балів – здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкрив зміст теоретичного питання, але при наданні відповіді на деякі питання не вистачає достатньої глибини;

6 балів – в цілому здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

4 бали – здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, недостатньо розкрив зміст теоретичного питання, допускаючи при цьому суттєві неточності;

2 бали – здобувач вищої освіти лише частково володіє навчальним матеріалом, відповіді загальні, при цьому допущено суттєві помилки;

0 балів – здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичного питання та практичних завдань.

Перелік теоретичних питань для підготовки до екзамену:

1. Поняття та види надзвичайних ситуацій.
2. Класифікація надзвичайних ситуацій за характером походження.
3. Класифікація надзвичайних ситуацій залежно за ступенем поширення, розміром людських втрат та матеріальних збитків.
4. Нормативно-правове регулювання забезпечення безпеки в надзвичайних ситуаціях
5. Організаційно-штатна структура Державної служби України з надзвичайних ситуацій.
6. Основні завдання і функції Державної служби України з надзвичайних ситуацій у галузі забезпеченні радіаційного, хімічного та біологічного захисту.
7. Права Державної служби України з надзвичайних ситуацій у галузі забезпеченні радіаційного, хімічного та біологічного захисту.
8. Обов'язки Державної служби України з надзвичайних ситуацій у галузі забезпеченні радіаційного, хімічного та біологічного захисту.
9. Правове забезпечення розроблення та запровадження радіаційного захисту, забезпечення засобами радіаційного захисту.
10. Правове регулювання використання ядерної енергії.
11. Правове регулювання захисту людини від впливу іонізуючого випромінювання.
12. Правове регулювання безпеки у сфері хімічного та біологічного захисту, зокрема, під час попередження виникнення осередків хімічного та біологічного забруднення, проведення його оцінки, виключення або послаблення впливу аварійно хімічно небезпечних речовин на населення і персонал хімічно небезпечних об'єктів, зменшення масштабів наслідків хімічних аварій
13. Прийняття міжнародними організаціями Конвенцій та інших нормативних документів з правил хімічної, біологічної безпеки та радіаційного захисту.
14. Координація зусиль держав щодо забезпечення ядерної безпеки, насамперед, у формі МАГАТЕ, МОП, ВООЗ та за участю інших міжнародних організацій.
15. Проведення спільних досліджень і розробок в галузі хімічної та ядерної безпеки.
16. Сутність юридичної відповідальності.
17. Принципи юридичної відповідальності.
18. Функції юридичної відповідальності.
19. Види юридичної відповідальності.
20. Співвідношення юридичної відповідальності з іншими видами державного примусу.
21. Підстави звільнення від юридичної відповідальності
22. Структура та задачі Кодексу України про адміністративні правопорушення.
23. Поняття та ознаки адміністративного правопорушення.
24. Структура складу адміністративного правопорушення.
25. Поняття та ознаки адміністративної відповідальності.
26. Види та характеристика адміністративних стягнень.
27. Порядок накладення адміністративного стягнення.
28. Поняття, принципи та стадії адміністративного процесу.
29. Обставини, що виключають провадження в справі про адміністративне правопорушення.
30. Докази в адміністративному процесі.
31. Склад адміністративних правопорушень у сфері радіаційного, хімічного та біологічного захисту, прийняття рішення за цими справами.
32. Органи (посадові особи), уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення у сфері радіаційного, хімічного та біологічного захисту.
33. Кримінальний кодекс України.
34. Ознаки злочину.
35. Класифікація злочинів.
36. Поняття складу злочину, його елементи.
37. Види складу злочину.
38. Об'єкт та об'єктивна сторона злочину.

39. Ознаки суб'єктивної сторони складу злочину.
40. Провина: поняття, форми, види, значення.
41. Мотив та ціль складу злочину: поняття, види, значення.
42. Поняття кримінальної відповідальності.
43. Підстави відповідальності.
44. Покарання і його види, мета покарання.
45. Основні та додаткові покарання.
46. Засади призначення покарання.
47. Обставини, що пом'якшують та обтяжують покарання.
48. Класифікація злочинів у сфері радіаційного, хімічного та біологічного захисту.
49. Поняття та види кримінальної відповідальності за злочини, що порушують норми радіаційного, хімічного та біологічного захисту.
50. Цивільний кодекс України.
51. Особливості, умови та юридичні підстави цивільно-правової відповідальності: майновий характер; стягнення на користь потерпілої сторони; компенсаційна природа, спрямованість на відновлення майнової сфери потерпілого.
52. Функції та класифікація цивільно-правова відповідальності.
53. Порядок визначення та розрахунок збитків.
54. Непереборна сила.
55. Цивільно-правова відповідальність за порушення законодавства у сфері радіаційного, хімічного та біологічного захисту.
56. Кримінальний процесуальний кодекс України.
57. Цивільний процесуальний кодекс України.
58. Порядок, умови та процесуальні строки притягнення до адміністративної, кримінальної та цивільно-правової відповідальності за порушення законодавства у сфері радіаційного, хімічного та біологічного захисту.
59. Компетенція та повноваження органів і посадових осіб при притягненні до юридичної відповідальності.
60. Організації контролю при притягненні до юридичної відповідальності за порушення забезпечення дотримання вимог норм і правил при здійсненні радіаційного, хімічного та біологічного захисту.

Політика викладання навчальної дисципліни.

1. Активна участь здобувачів вищої освіти в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до семінарських занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.
2. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).
3. Недопустимість пропусків занять з неповажної причини.
4. Неприпустимість користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття без дозволу науково-педагогічного працівника.
5. Несвоєчасне виконання поставленого індивідуального завдання знижує критерії оцінювання на один бал.
6. Терміни захисту індивідуального завдання, терміни ліквідації заборгованості щодо індивідуального завдання та відсоток зниження оцінки визначаються науково-педагогічним працівником індивідуально з урахуванням якості підготовленого матеріалу та причин невиконання завдання.
7. Обов'язкове дотримання здобувачами вищої освіти політики доброчесності під час виконання самостійної або індивідуальної роботи.
8. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.
9. Інші вимоги, що не суперечать законодавству України та нормативним документам Університету.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література:

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР.
2. Кодекс цивільного захисту України
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення.
4. Кодекс адміністративного судочинства України.
5. Кримінальний кодекс України.
6. Кримінальний процесуальний кодекс України.
7. Цивільний кодекс України.
8. Цивільний процесуальний кодекс України.
9. Римський договір 1957 року.
10. Договір про Евратом 1957 року.
11. Конвенція МОП № 115 про захист трудящих від іонізуючої радіації. Женева, 22 червня 1960 року.
12. Конвенції про ядерну безпеку. Відень, 17 червня 1994 року.
13. Об'єднана конвенція про безпеку поводження з відпрацьованим паливом та безпеку поводження з радіоактивними відходами 1997 року.
14. Конвенція про оперативне оповіщення про ядерну аварію 1986 року.
15. Конвенція про надання допомоги в разі ядерної аварії або радіаційної аварійної ситуації 1986 року.
16. Конвенція про фізичний захист ядерного матеріалу 1979 року.
17. Міжнародна конвенція про боротьбу з актами ядерного тероризму 2005 року.
18. Правові основи організації та забезпечення цивільного захисту: конспект лекцій./ Укладачі: О.О.Острочерх, М.М.Удянський, Т.М.Ковалевська. - Х.: НУЦЗУ, 2012 – 226 с.
19. Острочерх О.О., Удянський М.М., Ковалевська Т.М. Правові основи організації та забезпечення цивільного захисту. Практикум. - Х.: НУЦЗУ, 2012 - 80 с.
20. Барабаш Г.О., Луценко Т.О. Право в державному управлінні: навчальний посібник / Г.О. Барабаш, Т.О. Луценко; за заг. ред. к.ю.н., доцента Г.О. Барабаша та Т.О. Луценко. – Х.: Вид-во НУЦЗУ, 2016. – 101 с.
21. Ковалевська Т.М., Луценко Т.О., Зміни до законодавства щодо способів здійснення державного нагляду (контролю) у сфері техногенної та пожежної безпеки / Т.М. Ковалевська, Т.О. Луценко / Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми надзвичайних ситуацій» - Харків: НУЦЗУ, 2020

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України. Офіційний веб портал парламенту України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws>.
2. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. URL: <http://www.dsns.gov.ua/>

Розробник:
старший викладач кафедри
наглядово-профілактичної діяльності
факультету цивільного захисту

Тетяна ЛУЦЕНКО